

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М. П. ДРАГОМАНОВА**

ФАКУЛЬТЕТ ПЕДАГОГІКИ І ПСИХОЛОГІЇ

**ПСИХОЛОГІЧНИЙ
І ПЕДАГОГІЧНИЙ ДИСКУРС:
НАУКОВІ ЗАПИСКИ ВЧЕНИХ**

**Київ
Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова
2020**

*Рекомендовано до друку
Вченою радою Інституту педагогіки і психології
Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова
(протокол № 8 від 22 травня 2020 року)*

За загальною редакцією – професора Т. О. ОЛЕФІРЕНКА

Редакційна колегія:

- В. І. Бондар* – академік НАПН України, доктор педагогічних наук, професор;
С. Д. Максименко – академік НАПН України, доктор психологічних наук, професор;
О. В. Бернацька – кандидат педагогічних наук, доцент;
І. М. Євченко – кандидат психологічних наук, доцент;
І. О. Лапченко – кандидат психологічних наук, доцент;
І. О. Луценко – доктор педагогічних наук, професор;
Л. Л. Макаренко – доктор педагогічних наук, професор;
М. М. Марусинець – доктор педагогічних (кандидат психологічних) наук, професор;
О. В. Матвієнко – доктор педагогічних наук, професор;
О. Я. Митник – доктор педагогічних наук, професор;
І. М. Овдієнко – кандидат психологічних наук, доцент
Т. О. Олефіренко – кандидат педагогічних наук, професор;
Ю. О. Приходько – доктор психологічних наук, професор;
Л. В. Савенкова – кандидат педагогічних наук, доцент;
М. С. Севастюк – кандидат педагогічних наук, доцент;
Г. В. Семеренко – кандидат філологічних наук, професор;
С. В. Страшко – кандидат біологічних наук, професор;
О. Л. Шевнюк – доктор педагогічних наук, професор;
І. М. Шапошнікова – кандидат педагогічних наук, професор;
Г. Г. Цветкова – доктор педагогічних наук, професор.

**А 43 ПСИХОЛОГІЧНИЙ І ПЕДАГОГІЧНИЙ ДИСКУРС: НАУКОВІ ЗАПИСКИ
ВЧЕНИХ :** збірник матеріалів конференції / за заг. ред. проф.
Т. О. Олефіренка. – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2020.
– 344 с.

До збірника ввійшли матеріали учасників Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції “*Актуальні проблеми психології розвитку особистості*”, у яких науковці розглядають актуальні питання теорії, методології й практики психології розвитку особистості в умовах соціальних та інформаційних змін.

Матеріали збірника можуть бути використані науковцями, практиками, здобувачами вищої освіти в галузі психології, педагогіки та дотичних до них наук.

УДК 159.923: 316.612:37.015.311(06)

- © Автори статей, 2020
© Редакційна колегія, 2020
© Вид-во Національний педагогічний
університет імені М. П. Драгоманова, 2020

3. Наугольник Л. Б. Психологія стресу : підр. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2015. 324 с.
4. Фоменко К. І., Кузнецов О. І. Психологічна структура релігійного світогляду особистості. *Психологічні технології ефективного функціонування та розвитку особистості* : монографія / за ред. : С. Д. Максименка, С. Б. Кузікової, В. Л. Зливкова.

УДК 159.955-053.6

Боброва Л. Г., Ільїна Ю. С.

СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ ТА САМОВІДЧУЖЕННЯ ОСОБИСТОСТІ У ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ

У сучасному світі окреслилося психологічне явище, яке пов'язано із засобами масової інформації і соціальними мережами. Сутність цього явища – “поринання” в інформаційний простір, з метою розширення обізнаності в питаннях суспільно-політичного життя. Перебування сучасного юнака у соціальних мережах зумовлюється нестабільною та загрозовою соціально-політичною ситуацією у нашій країні та у світі загалом. Саме це, активує потребу в інформації, вимагає бути в курсі поточних подій, задля прогнозування майбутнього. Водночас причини швидкого поширення популярності соціальних мереж більш глибокі. Вчені зазначають, що в їх основі лежить бажання у злитті з іншими, потреба уникнути самотності, страх бути ізольованим.

Використання соціальних мереж пов'язане з різними аспектами життя юнака і може викликати особистісні перетворення. Це призводить до зміни звичного способу життя та цінностей. На сьогодні дуже гостро стоїть проблема самотності та соціальної відчуженості в юності. Актуальність проблеми самовідчуження загострюється й тим, що сучасна комунікація надає перевагу раціональному обміну інформацією, а емоційна взаємодія відходить на другий план.

Розвиток сучасних технологій та засобів масової комунікації розширюють не тільки суспільну обізнаність, але й визначають принципово нові сфери для наукових досліджень. Найбільш революційним засобом масової комунікації сьогодення, є соціальні мережі. Інформаційно-комунікативна спільнота, що розвивається зараз дуже стрімко, радикально змінила форми, зміст, механізми, функції соціальних комунікацій [3, с. 48]. Проблема перебування особистості в новітньому комунікативному просторі викликає неабиякий інтерес і стає предметом наукових досліджень.

Дана проблематика активно вивчається у вітчизняній та зарубіжній психології. Так, аналізувались мотиви, що спонукають особистість надавати перевагу перебуванню в інтернеті на противагу реальним стосункам (О. Войскунський); зміни мотиваційної сфери залежних осіб (С. Акімов, О. Арестова); психологічні аспекти комунікативних процесів у мережі (А. Жичкіна, С. Максименко); особливості формування та прояву інтернет-залежності (А. Голдберг, Д. Грінфілд, Дж. Сулер, Р. Девіс).

Термінологічний статус соціальних мереж як віртуальної комунікації – “відносно новий предмет наукового дослідження, її понятійний апарат перебуває у стадії формування” [1, с. 25]. Водночас можемо зазначити, що під соціальною мережею розуміємо інтерактивний веб-сайт, зміст якого наповнюється самими учасниками мережі. Термін “соціальна мережа” було введено в обіг у 1954 році англійським соціологом Барнсом у роботі “Людські стосунки”, для позначення спільноти людей, об’єднаних однаковими інтересами, уподобаннями, або тих, хто має інші причини для безпосереднього спілкування між собою [3, с. 77].

Зазначимо, що в сучасній літературі недостатньо праць, присвячених висвітленню питання позитивних і негативних аспектів користування соціальними мережами сучасним молодим поколінням. Отже, незважаючи на достатньо велику кількість видань з цієї проблематики, вона зберігає свою актуальність. Встановлено, що соціальні мережі досить активно впливають на будь-яку особистість, а інформація в інтернет-мережі є недостатньо організованою та керованою.

Стрімка глобалізація й урбанізація світу, відсутність стабільності в політичній та економічній сферах суспільства, ранній надмірний інформаційний вплив, нав’язування соціумом бажаних установок й патернів поведінки впливають на специфіку функціонування людини в соціальному середовищі та гостро ставлять проблему самотності особистості, її соціальної відчуженості.

Російський науковець Т. Гольдман стверджує: “Самотність та відчуження в юності – досить поширене та інтенсивне явище. Дослідження свідчать, що молоді люди проявляють більшу вразливість по відношенню до самотності, ніж дорослі та люди похилого віку” [2, с. 3]. Відчуження виявляється у вираженій нездатності до співпраці, підозрілості й залежності в міжособистісних стосунках, утраті значущих контактів, інтимності, відчуженні від норм і цінностей, прийнятих у суспільстві.

Е. Еріксон зазначає, що юнацький вік будується на кризі ідентичності, яка у свою чергу, формується системою індивідуально-особистісних та соціальних виборів, самовизначень та ідентифікацій [4, с. 81]. Проте, стрімкий розвиток технологій, зміна соціальної ситуації все більше відводять живе спілкування на другий план, в результаті чого в молодих людей може формуватися почуття самотності. Використання юнаками соціальних мереж глобально змінило форми, механізми, функції соціальних комунікацій. Подолання основної кризи юнацького періоду, інтимності чи ізоляції, пов’язане саме із здатністю людини встановлювати продуктивні соціальні взаємини, які б попереджали виникнення таких станів як самотність чи відчуження.

Висновки. Перебування молодого покоління в новітньому комунікативному просторі витісняє реальні соціальні комунікації, що в свою чергу може призводити до самовідчуження особистості. Соціальні мережі є новим, але дуже динамічним феноменом інформаційного суспільства, проблемне поле якого потребує подальших досліджень.

Використана література:

1. Асмолов А. Г., Асмолов Г. А. От Мы-медиа к Я-медиа : трансформация идентичности в виртуальном мире. *Вестник московского университета*. Сер. 14. Психология. 2010. № 1. С. 10-11.
2. Вербицкая С. Л. Социально-психологические факторы переживания одиночества : автореф. дис. ... канд. психол. наук : 19.00.05 – социальная психология. Санкт-Петербург, 2002. 19 с.
3. Иванов Д. В. Виртуализация общества. Санкт-Петербург, 2000. 156 с.
4. Эриксон Э. Идентичность. Юность и кризисы. Москва, 1996. 344 с.